

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2005

tijdvak 1

GESCHIEDENIS EN STAATSINRICHTING CSE GL EN TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 REGELS VOOR DE BEOORDELING

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 ALGEMENE REGELS

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat

- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het beoordelingsmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

Voor de beroepsgerichte programma's in de basisberoepsgerichte leerweg geldt:

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de door het bevoegd gezag gegeven regels.

N.B. Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 VAKSPECIFIEKE REGELS

Voor dit centraal schriftelijk examen Geschiedenis en staatsinrichting GL en TL kunnen maximaal 58 scorepunten worden behaald.

De vakinhoudelijke argumenten waarvan sprake is in de algemene regel 3.3 moeten voor het vak Geschiedenis en staatsinrichting afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.

4 BEOORDELINGSMODEL

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

DE KOUDE OORLOG

+

NEDERLAND EN DE VERENIGDE STATEN NA DE TWEEDE WERELDOORLOG

☒	1	C	
☒	2	B	
☐	3	maximumscore 2	
		• bewering 3	1
		• bewering 4	1
☐	4	maximumscore 2	
		Voorbeeld van een juist antwoord is:	
		• economische reden: Nederland kon de economische steun/Marshallhulp goed gebruiken om de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog te kunnen betalen	1
		• politieke reden: de Verenigde Staten lieten zien te willen helpen tegen de dreiging uit de Sovjetunie / het 'communistische gevaar' te willen indammen	1
☐	5	maximumscore 2	
		de nummers 1, 2, 6, 7 en 10	
		Indien vijf antwoorden juist	2
		Indien drie of vier antwoorden juist	1
		Indien geen, een of twee antwoorden juist	0
☐	6	maximumscore 2	
		Voorbeeld van een juist antwoord is:	
		• De bron is bruikbaar, omdat daaruit blijkt dat een groot deel van de Nederlandse bevolking de strijd tegen het communisme belangrijk vond / een minderheid van de Nederlandse bevolking de strijd tegen het kapitalisme belangrijk vond	1
		• en dat is een belangrijk onderwerp tijdens de Koude Oorlog	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- 7 **maximumscore 1**
 Uit het antwoord moet blijken dat de spotprent is gemaakt door een tegenstander, want de Verenigde Staten lijken vredelievend (de vredesduif) maar zijn agressief (de bom / de onguur uitziende personen) / de Verenigde Staten maken van een bom een vredesduif.

Opmerking

Alleen als na 'tegenstander' een juiste uitleg volgt, mag een scorepunt worden toegekend.

- 8 **A**

- 9 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- politiek besluit: scheiding van Oost- en West-Berlijn / (het begin van) de bouw van de Muur / het aanbrengen van prikkeldraad voordat de Muur gebouwd werd 1
- sociaal gevolg: families/gezinnen/vrienden werden uit elkaar gerukt / Oost- en West-Berlijners/Duitsers konden elkaar niet meer vrijelijk ontmoeten/niet meer naar elkaar toe gaan 1

- 10 **maximumscore 1**

eerst bron 7, dan bron 5 en ten slotte bron 6

Opmerking

Er is slechts één juiste tijdvolgorde.

- 11 **maximumscore 1**

(één van de volgende):

- de communisten (CPN)
- de orthodox-protestanten (SGP)
- de pacifistisch-socialisten (PSP)

- 12 **maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken (één van de volgende):

- Het affiche werd beschouwd als een belediging van een bevriend staatshoofd / de bevrijders van Nederland in de Tweede Wereldoorlog / de verstrekkers van de Marshallhulp.
- Het affiche werd als opruiend/gezagsondermijnd/niet-gezagsgetrouw ervaren.
- De president werd vergeleken met oorlogsmisdadigers uit de Tweede Wereldoorlog en dat vond men onterecht.

- 13 **maximumscore 1**

Nee, de opvatting van de pater was niet kenmerkend, omdat de katholieken (in meerderheid de buitenlandse politiek van) de Verenigde Staten steunden.

Opmerking

Alleen als na 'nee' een juiste verklaring volgt, mag een scorepunt worden toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

○ 14 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Indien gekozen wordt voor 'melden' (twee van de volgende):

- Je moet luisteren naar een oproep van de overheid / het is je (burger)plicht.
- Het gaat om de strijd tegen uitbreiding van het communisme.
- Deze oorlog is noodzakelijk voor het behoud van de wereldvrede.

Indien gekozen wordt voor 'dienstweigeren' (twee van de volgende):

- Oorlogsgeweld is verkeerd / pacifisme is goed.
- Het is een onrechtvaardige oorlog / er vallen onschuldige slachtoffers / er staan geen directe Amerikaanse belangen op het spel.
- Het communisme is geen bedreiging voor de wereld(vrede).

per juiste reden

1

Opmerking

Alleen als na een keuze een passende reden volgt, mag een scorepunt worden toegekend.

○ 15 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De tekenaar is negatief, want (één van de volgende):

- de bondgenoten (de letters NATO/NAVO) doen precies wat de Verenigde Staten willen.
- de zittende figuur/Verenigde Staten neemt/nemen een hooghartige houding aan.
- de dollartekens op de vlinderdas geven aan dat het de Verenigde Staten vooral om geld (= economische macht) gaat.

Opmerking

Alleen als na 'negatief' een juiste uitleg volgt met een onderdeel van de bron, mag een scorepunt worden toegekend.

○ 16 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- betrouwbare informatie, omdat de soldaat een ooggetuige is geweest bij een gebeurtenis / de wreedheid toegeeft van/kritiek heeft op de Sovjetunie
- niet genoeg, omdat de bron slechts de weergave/een impressie/een mening van één persoon is

1

1

● 17 **C**

○ 18 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- situatie: DDR-burgers ontvluchten massaal hun land / gaan massaal naar West-Duitsland/het Westen
- verklaring: hogere levensstandaard in het Westen / meer vrijheid / meer (economische) mogelijkheden / meer mogelijkheden (dankzij grotere vrijheden in Oost-Europese landen) om naar het Westen te vluchten

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

○ 19 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Bang voor een verenigd Duitsland, omdat (één van de volgende): 1
 - Duitsland erg veel macht zou krijgen en daardoor een (te) grote invloed zou kunnen uitoefenen binnen Europa/de Europese Unie.
 - Duitsland niet te vertrouwen zou zijn vanwege de rol die het speelde bij het uitbreken van twee wereldoorlogen.
 - Duitsland zich meer op interne ontwikkelingen (in het voormalige Oost-Duitsland) zou gaan richten dan op externe ontwikkelingen (binnen Europa/de Europese Unie).
- Niet bang voor een verenigd Duitsland, omdat (één van de volgende): 1
 - Duitsland was een trouw lid gebleken van de Europese Unie.
 - Duitsland een groot belang had in de Europese handel (en dus behoefte had aan stabiliteit).
 - Duitsland een betrouwbare bondgenoot binnen de NAVO was gebleken.
 - Duitsland een stevig parlementair democratisch systeem/rechtsstaat had ontwikkeld na de Tweede Wereldoorlog.

DE INDUSTRIËLE SAMENLEVING IN NEDERLAND

+

DE VERHOUDING MENS EN MILIEU

○ 20 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De wasserij vervuilde het water, terwijl een bierbrouwer juist schoon water nodig had.

○ 21 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- verplaatsing van de bierbrouwerij of wasserij
- andere aan- of afvoer van water

Opmerking

Alleen als het antwoord past in de tijd/niet anachronistisch is, mag een scorepunt worden toegekend.

○ 22 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is (twee van de volgende):

- Mensen met geld durfden niet/waren niet bereid dat geld te investeren in nieuwe technologieën.
- In Nederland waren weinig grondstoffen.
- Men voelde geen noodzaak tot industrialisatie / de huisnijverheid voldeed (tot op zekere hoogte).

per juiste reden

1

○ 23 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is (twee van de volgende):

- Een verbod op deze vormen van kinderarbeid was moeilijk te controleren (in de particuliere sfeer).
- Kinderen waren in die sectoren onmisbare arbeidskrachten.
- Er was (nog) geen financiering voor de invoering van de leerplicht.
- Arme gezinnen konden de bijdrage van kinderen aan het inkomen niet missen.

per juiste reden

1

Vraag	Antwoord	Scores
○ 24	maximumscore 2 Uit het antwoord moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> het gemeentebestuur door deze maatregel het grachtwater ondrinkbaar wilde maken, waardoor het grachtwater (als drinkwater) geen besmettingsbron meer van cholera zou kunnen zijn 	1 1
● 25	C	
○ 26	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> verslaving aan alcohol / alcohol is slecht voor de gezondheid / brengt het bestaan in gevaar het (bestedbare) gezinsinkomen neemt af door de uitgaven aan alcoholische drank / het gezin(sbudget) lijdt eronder 	1 1
○ 27	maximumscore 2 Bron 15 hoort bij hoofdstuk 1. Bron 16 hoort bij hoofdstuk 2. Bron 14 hoort bij hoofdstuk 3.	
	Indien drie antwoorden juist	2
	Indien twee antwoorden juist	1
	Indien geen of een antwoord juist	0
○ 28	maximumscore 3 Uit het antwoord moet blijken:	
	<ul style="list-style-type: none"> Bij begrip arbeidsdeling hoort scène a, want hij voert slechts één bepaalde handeling uit / iedereen in de fabriek heeft een speciale taak (Chaplin draait de moeren aan, een andere persoon slaat de moer vast, de voorman houdt toezicht) Bij begrip kapitalisme hoort scène c, want door het hoge arbeidstempo wordt geprobeerd zoveel mogelijk winst te maken 	1 1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> Bij begrip kapitalisme hoort scène b, want door de eetmachine zou de productie / de winst groter worden Bij begrip vakbeweging hoort scène d, want de vakbeweging probeerde o.a. door demonstraties betere werkomstandigheden te krijgen voor de arbeiders 	1 1
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen als na een juiste combinatie van begrip en scène een juiste uitleg volgt, mag een scorepunt worden toegekend.</i>	
○ 29	maximumscore 1 Voorbeeld van een juist antwoord is: De maker is negatief over het kapitalisme, want hij vergelijkt de arbeiders op weg naar de fabriek met een kudde makke schapen / hij laat zien dat de mens ondergeschikt is geworden aan de machine.	
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen als na 'negatief' een bijpassende uitleg volgt, mag een scorepunt worden toegekend.</i>	

inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma Wolf of vul de scores in op de optisch leesbare formulieren.

Zend de gegevens uiterlijk op 1 juni naar de Citogroep.

BRONVERMELDING

1: bewerkt door Cito/CEVO.

2: naar: P. Klein, Herrijzend Nederland, opstellen over Nederland in de periode 1945-1950, Den Haag 1981, pag. 130.

3: naar: J. Roberts, The illustrated history of the world, volume 9, Emerging Powers, Alexandria-Virginia 1998, pag. 97.

4: D. Czeczotka en W. Wolf, Nach vier Jahrzehnten, Ein Rückblick auf die deutsche Teilung, Berlin 1992, pag. 51.

5: D. Czeczotka en W. Wolf, Nach vier Jahrzehnten, Ein Rückblick auf die deutsche Teilung, Berlin 1992, pag. 55.

6: P. Hintzen, Duitsland, bewogen hart van Europa, Nijmegen 1996, pag. 250.

7: W. v. d. Spek, De V.S. van Amerika 1917-1949, N.O.T., Amsterdam 1983, pag. 33.

8: H. Vossen e.a., Vertrouwde patronen nieuwe dromen, IJsselstein 1992, pag. 113.

9: naar: P. Fortuyn, Babyboomers, autobiografie van een generatie, Utrecht 1998, pag. 137.

10: A. de Beer e.a., Geschiedenis in Onderwerpen 4M, Amsterdam 1978, pag. 108.

11: naar: <http://koudeoorlog.uitdaging.org/alleentekst/tvscripts/20Soldaten.html>.

12: K. Lau, Deutschland auf dem Weg zur Einheit, Braunschweig 1990, pag. 24.

13: J. van der Lans en H. Vuijsje, Lage Landen Hoge Sprongen, Nederland in beweging 1898-1998, Wormer 1998, pag. 161.

14: J. van der Lans en H. Vuijsje, Lage Landen Hoge Sprongen, Nederland in beweging 1898-1998, Wormer 1998, pag. 127.

15: K. van Weringh, Albert Hahn, Amsterdam 1974, pag. 49.

16: J. van der Lans en H. Vuijsje, Lage Landen Hoge Sprongen, Nederland in beweging 1898-1998, Wormer 1998, pag. 127.

17: tekst bewerkt naar: <http://www.filmsite.org/mode.html>
afbeelding 1 en 2: http://www.dvdreview.com/fullreviews/modern_times.shtml

18: tekst bewerkt naar: <http://www.filmsite.org/mode.html>

19: http://us.imdb.com/gallery/mptv/1097/Mptv/1097/9463_0002.jpg?path=gallery&path_key=0027977

20: naar: J. Bank e.a., Delta, Nederlands verleden in vogelvlucht, deel 3, De nieuwste tijd: 1813 tot heden, Groningen 1993, pag. 179.

21: J. van der Lans en H. Vuijsje, Lage Landen Hoge Sprongen, Nederland in beweging 1898-1998, Wormer 1998, pag. 135.

22: P. Timmermans, Historisch Album Zuid-Holland, Zaltbommel 1993, pag. 41.

23: Ach lieve tijd, Twintig eeuwen Nijmegen, de Nijmegenaren en hun rijke verleden, Zwolle 1986, pag. 168.

24: J. van der Lans en H. Vuijsje, Lage Landen Hoge Sprongen, Nederland in beweging 1898-1998, Wormer 1998, pag. 209.

25: H. Diederiks e.a, Van agrarische samenleving naar verzorgingsstaat, De modernisering van West-Europa sinds de vijftiende eeuw, Groningen 1997, pag. 276.

26: naar: F. Behrendt, Behrendt bij de les (CD-rom), commissie Cliomatica VGN, 1997.

27: naar: M van Leeuwen en N. Punt (red.), Een teken aan de wand, Album van de Nederlandse samenleving 1963-1983, Amsterdam 1983, pag. 161.